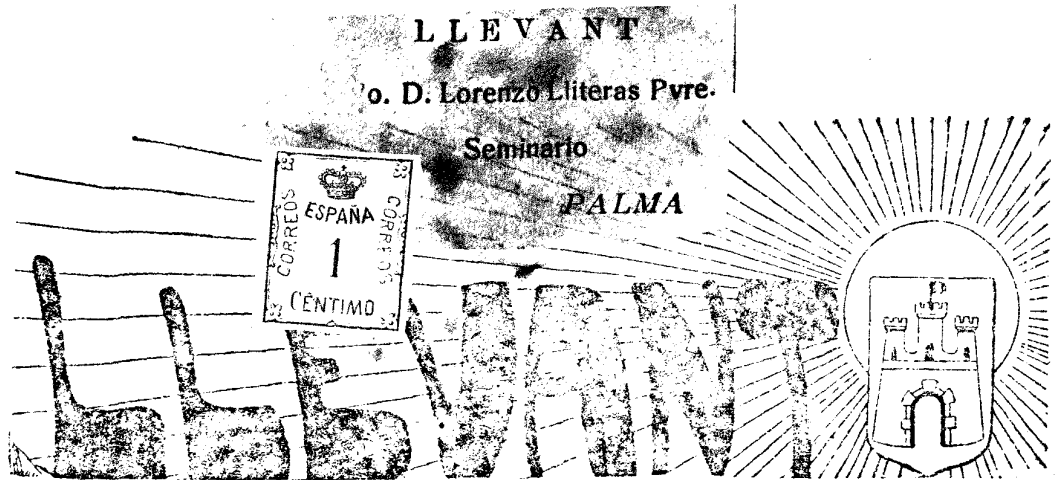

Any V.—Núm 118

PREUS

Artá Un trimestre 0'75
A fora any 4'00
Al Extranjer id. 6'00

Número solt
0'15 cts.

QUINZENARI CATÓLIC MALLORQUI

Artá 31 de Juriol de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantóns, 3

Pro Cultura

Comensada en el n.º passat, en l'article *Nova Orientació*, la campanya a favor de la resolució pronta dels diferents problemes que després de l'obtenció del ferrocarril més mos interessaven anam avui a entrar en detalls donant el nostre parer en lo que se refereix al foment de la cultura en la nostra vila.

En tot moments mos llamem de la falta de cultura de la gran majoria dels nostros conciutadans, de l'ineducació de la joventut artanenca i mos descoratja el veure que de cada dia sembla anar pitjorant, que de cada moment está més baix el nivell cultural del nostre poble. I aquests llaments, aquests plans, plens d'amargura dels pocs qui se preocupen del avans artanenc en tots els ordres, desgraciadament se bassen en la realitat. Mes jo pregunto: ¿I que hem fet perque no sigui així? Quant qualcú ha treballat verament per encausar la cultura pública ¿quí hi ha aportat son esforços?

Fa anys i més anys que mos planyem de la falta de locals d'escoles aptes per l'educació integral i encara ara están per fer, com en parlarem en un altre article.

Aquí s'han intentat associacions culturals com "*Minerva*", que no tenia altra fi, i que durant els dos anys que dugué espléndida vida se doná a conèixer amb les series de conferencies que en son local se donaren, amb la Biblioteca circulant que va crear, amb les festes literaries-musicals que organís i els me-

dis de cultura que impulsá, un dels quals es la fundació d'aquest mateix quinzenari. Idó aqueixa entitat que no perseguia més que l'educació integral del jovent artanenc, fora d'algunes poques personalitats qui l'estimularen amb alguns donatius, els demés li feren es buit. És més, procuraren llevarli el millor medi de vida que tenia i romangué suspesa

Altres entitats o nuclis socials han intentat també fer quel com en aquest sentit i sempre han totpat amb lo mateix amb l'indiferencia dels de dalt que son els que haurien de apoyar sempre tota obra encaminada cap a l'educació popular perque son els únics qui'n poden conèixer els bonsefectes

Si se vol que'l poble s'eduqui que li donin medis, que ademés de les escoles a la moderna per les quals clamam fa temps, n'hi ha molts que son de gran utilitat.

Tenim la Biblioteca circulant que com queda dit fou organisa-da quant l'Associació "*Minerva*" estava en sa florida. Aquesta Biblioteca segueix encara pero la seva vida per causes diverses ha pegat una resseguda. Essent ella un tan poderós medi de semblar cultura perque no impulsar-la de nou a fi de que doni els fruits que pot donar?

¿Perqué no organisar de tant en quant Certamens literaris o científics, Jochs Florals o lo que sia a fi d'estimular per una part als estudiosos artanencs que tampoc en falten i per altra al mateix temps el poble se incorporaria al moviment cultural del mon?

Convé fomentar tot lo posible les vetlades literaries o musicals que de tant en tant organisen les entitats existents Caixa Rural, Obreres de St. Josep i demés associacions.

Peró sobre tot aixó conven-dria que se constituís una entitat v. g. un Ateneu que perseguís aquella com únic fi, encausás tot el moviment literari i científic de la localitat i fomentás tot lo que representi millora dins la vida espiritual.

Aquí elements aptes per encaminar una entitat així, n'hi ha prou. No falta més que vulguin, que sumin els seus esforços, que afeuguin sempre tot quant les pot desunir i l'associació serà un fet.

Hem tirada l'idea, ¿hei haurá qui la recullerqui?.

A. F.

En defensa d'Artá

Desde que gracias a Deu, podem disfrutar de la gran millora del ferrocarril que feia tant de temps suspiravem; se nota entre'ls que capllevem devers el cap del nostre partit judicial-Manacor certa disconformitat que se trasllueix diferents vegades en manifestacions que no reve'len sino enveja, no de la noble que tendeix a elevarse per arribar tan amunt com l'envejat, sino de la *mesquina* que s'esforça en rebaixar o anular al pròxim si no pot fer la seua altura.

En la redacció d'algunes noticies publicades en el setmanari "*Manacor*" havíem ja notat fiblades-tes que reve'aven el descontent,

pero ara mos ha sortit el darrer n.º d'aquest periodic amb un article de fons que titula 'En defensa de Manacor', que tira tot el veri que pot damunt la Companyia "Ferrocarrils de Mallorca" pel motiu d'haver anomenat al tren extraordinari del diumenge 17 de Juliol, tren Palma-Artá i no Manacor-Artá. En ell se fan una partida d'afirmacions gratuïtes, inventant la noticia de que se fa propaganda contra les Coves de Manacor, i que se cerca dur tots els passatgers a les d'Artá i Soller.

Enhorabona que la premsa de cada vila serveixi per la defensa dels interesos propis, pero no hi ha dret a trastocar els dels demés, ni inventar tonteries contra ells.

A Artá no mos sap greu aixó de que vagin molts de passatgers a veure les Coves del Drach o dels Ams.

Al contrari voldriem que de cada dia fossen més visitades aquelles, com també les nostres, les d'Artá.

Amb la venguda del ferrocarril, no hem tenguda gens de vanagloria d'haver restat importancia a Manacor; més be ha socceit i d'aixó en pot donar fe el comerx de la Ciutat veinada que molta gent de la nostra vila els diumenges aprofita aquest vehicle cómode i llest, per anar a fer compres allá.

Peró, com a fills d'Artá vila al a que estimam amb tot el cor i naturalment la voldriem veure estimada, coneguda admirada i respectada pels demés, hem de protestar de les propangandes que se venen fent per certs manacorins contra la nostra vila. I perque el setmanari "Manacor no cregui que heu afirmam gràtuitament volem que sápigui que molts de dies, recorren els cotxos de passatgers del tren del capvespre alguns Manacorins que parteixen tarjetes anunciadores de les Coves de Manacor lo qual está molt be, pero també diven an els turistes que les convé que devallin a Manacor, que allá prenguin un auto que les podrà dur a les Coves del Drach i que si tenen interés en anar a les d'Artá, el mateix auto pot durlos-hi regresant el mateix dia a Manacor perquè a Artá (segons ells) no trobrán fons des ni medi de visitar les Coves.

An aquesta baixa i malintencionada propaganda l'hem sentida fer nosstros mateixos, no l'inventam, i com se pot comprendre ha ofés els nostros sentiments patriótics.

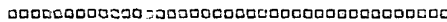
Una millora tan eficaç per la vida dels pobles, com es una via de ferrocarrils que sempre beneficía a totes les poblacions que enllaça, trobam que havia de ser rebuda per tots amb mes bona disposició, l'hauriem d'agrair uns i altres en lloc de tirar llot damunt la Companyia que l'ha feta i no hauria de servir mai d'element de discordia entre

poblacions que tant relacionades están.

Pensin els de Manacor que si abans, dues cotxades, d'Artanencs deixaven el valor d'un café cada un al passar per aquella Ciutat cap a Palma, amb la facilitat que dona el ferrocarril, avui ja son molts els qui allá se dirigeixen per passar varies hores i fer-hi compra de lo que necessiten. I aquests les donen a ells molta més utilitat que no els d'abans.

Si mediten be tot aixó, es de creure que no tant sols deixarán de fer la campanya actual contra Artá sino que també expressarán son agraïment a la Companyia de Ferrocarrils i tant una cosa com l'altra les donará millor resultat.

Flama

VIDA SOCIAL

CAIXA RURAL

El diumenge dia 17 a les 8 i mitja del vespre se tengue en el local social sessió general ordinaria, que presidi Mossen Josep Fus er. i alguns membres més dels Consells.

Se doná conta de les dimissions presentades per els Presidents d'Administració i d'Inspecció i altres càrrecs dels Consells i se digué que en aquella sessió anaven a elegirse els nous membres que havien d'ocupar els càrrecs en efectiu en lloc dels interins que l'ocupaven. Alguns de la Junta General proposaren que se suspengués la sessió per vuit dies per tenir més temps de pensar els noms que convenia entrissen en candidatura. Se passá a votació aquesta proposició i per majoria fou acceptada.

El dia 25 a la mateixa hora se continuá la sessió i després de algún temps de discussió en votació secreta foren elegides pels càrrecs vacants les sigüents persones:

Consell d'Administració

PER PRESIDENT — D. Antoni Blanes

« VICEPRESIDENT — D. Pere Amorós

VOCAL — D. Mateu Amorós

Consell d'Inspecció

Rt D. Juan Rubí = Rector

D. Pere Morell

D. Miquel Oleo.

Amb un vot de gracies peis qui fins allavors havien estat al de tant de's Consells se doná per acabada

felicitantse la majoria de que tornin a la direcció de la nostra famosa Associació persones de tan de prestigi que just ja en sa presencia tant de credit i fianca li donen.

Tot sigui p'el be de l'Institució.

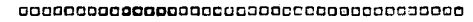
Sindicat Agrícola

Aquesta Associació celebrá sessió general extraordinaria el vespre del dia 24. L'objecte era llegir el balans fet a 31 del maig prop passat. Aquest enguany dona una pérdua d'aprop de deu mil pessetes i encara que se sap s'ha corregut una temporada dolenta i que les causes de la pérdua son varies, se mogué un fort rebumbori entre els socis.

Está clar que un no ha de creure haver de guanyar sempre, però també hi ha que veure que la vida del Sindicat está avui com estroncada. Se fan tant poques operacions que no son suficients per aguantar el personal de la dependencia i les Junes han romás com a porugues i han deixat que cundís entre els socis la desanimació més completa que pot e ser fatal per la Societat.

Per sort s'acordá seguir les reunions de socis tots els dissaptes a vespre, però no tendrá aixó eficacia si la Junta no cerca altres remeis que injectin més optimisme als associats, i no posa més activitat i moviment en tots els actes propis de l'Associació.

L'any passat duia vida esplèndida i enguany la du raquítica. ¿An a que se deu el canvi? Es precis cercar les causes i posar-hi remei com més aviat millor.

PROGRAMA

de les festes que se celebrarán en la nostra vila per St. Salvador.

Día 5

El dematí a les 9. — Capta per la vila per les autoritats amb la forma acostumada.

A les 8 del vespre. — Solemnes completes en el temple parroquial.

A les 10. — Gran revetla damunt la terrassa de St. Salvador, amb música i amollada d'un vistós Castell de focs artificials.

Día 6

A les 7. — Diana per la població.

A les 10. — Acompanyada de les autoritats a l'Ofici. en el que ferá el

panegiric de la Transfiguració el Rt. P. Crespí de la Missió, i a la sortida acompanyada a la Sala ont se farà el refresc.

A les 12 i mitja.—Grans correngudes de homos atlots i bisties an Es Cos.

A les 4 i mitja.—Vespres an l'Oratori de St. Salvador i a la sortida el tipic ball de la Cisterna.

Durant la vetlada música a la Plassa Nova i ball en el Trespolet.

Dia 7

El matí a les 7.—Diana pels carrers.

A les 10—Acompanyada a l'Ofici que's dirà a St. Salvador i en el que predicarà el mateix P. Crespí

A les 12.—Corregudes d'homos, atlots i bestiar en el Cos

A les 5.—Cucanyes, música i durant la vetlada ball.

Peregrinació Valenciana

El dia 19 vengué a la nostra vila el P. Francesc Llorens, del Convent dels Observants de Valencia, per arreglar tot lo referent a la Peregrinació Franciscana d'aquella Ciutat que està projectada pel dia 29 d'Agost. Deixà ja determinat tot lo referent a Carruatges, excursió a les Coves, etc. D'aquí passà a Inca i a Lluch per organitzar també la visita a aquell Santuari.

Es de creure que'ls Terciariis mallorquins sabrán rebre amb l'entusiasme i hospitalitat que cal an els germans de Valencia.

CRONICA

DEL TEMPS.—L'estiu impera amb la seua calor sofocant. Fa dues setmanes que la fa forta de tot. Sembla que serà un estiu dels més calents.

AGRICULTURA.—En el camp se dediquen a les feines feixugues, però alegres propies de la temporada: el batre i tragar el grà. S'ha cullit colca coseta, encara que no se pot dir bona anyada de tot. Les faves es lo que més ha retut. Se prepara una anyada grossíssima de figues agostenques; les figaroleres s'en aprofiten per demanar un preu molt alt per les messes

D'hortolissa també s'en cull molta; però la fruita escassetja.

ESTAT SANITARI.—La fortó

del temps els canvis de menjúa han ocasionat un número gran de cólics, diarrees i febres gástriques. Els metges tenen molta de feina. Passarán un mal estiu. Además en la barriada del Cos han aparegut uns quants cassos de tifoidees degut segons uns a que per allà casi tot-hom beu aigo de pous que poden estar infectats per filtracions de les clavegueres públiques. Altres diuen que poden provenir de l'embassament de les aigos de s'aciquia. Seria necessari cercar la causa i extirpar-la. De tifus morí nua jove neta de 17 anys fia d'en Melindre i de sa d'Aubarca i n'está ben mal n'A-gusti de Son Cremat.

TREN EXTRAORDINARI.—El diumenge dia 17 vengué un tren extraordinari que arribá aquí a les deu del matí i s'en torná a les set i mitja del vespre. Vengueren molts d'excursionistes entre ells una xixantena d'alumnes del Col·legi de les Germanes de la Caritat de Palma. Visitaren les Coves, Sant Salvador i lo més notable de la població. Sembla que havia de tenir éxit aquest tren si cada diumenge vengués en les hores esmentades i la nostra vila també hi gonyaria

MANIFESTACIÓ.—El dia 21 durant la vetlada una guarda d'homos del Cos acudiren tots plegats a Ca'l Bal le per protestar dels embassaments de les aigues de l'aciquia pública. Aquest les prometé fer la neta i prohibir els embassaments.

La brigada de caminers ha comensat ja els treballs.

DESGRACIA.—Després de instal·lar la batedora de la Central. L'amon Juan Sureda (a) Xurigué estava feinetjant. per allà quan se rompé una corretja que li pegá pes cap fent li una oberta de consideració haguent d'acudir a un imetge per la seva cura.

NOCES

El dia 18 d'aquest més a la Capella del Palau Episcopal se casá el nostre amic D. Antoni Esteva Blanes amb la distingida Senyoreta D.ª Pilar Fuenmayor Bisellac. Benehí les noces el germá del noví Rt D. Francesc Esteva Fiscal Esglesiástic, i foren padrins de part d'ell D. Rafel Blanes Mestre i D. Rafel Amorós Alzina, i de la novia D. Juan Villalonga i D. Federic Munyoz Gui, comandant.

El novíis son a pasar la lluna de mel a Calaratjada.

—També se casá a Barcelona dia 26 el nostre amic, Director de *El Dia* D. Juan Estelrich amb la distingida Sta. Aina March Olasso. Los benehí el Canonge M. I. Sr. D. Carles Cardó, que feu abans una plática.

Foren padrins per part del noví els poetes insignes D. Juan Alcover i D. Magi Morera i de part de la novia, el quefe de Telégrafs D. Josep Cardona, i D. Lluís Nicolau d'Oliver en representació aquest e de D. Folip Pedreil.

Els novíis sortiren cap a Portugal, França, Bèlgica i Suiza.

A les dues parelles desitjam la inacabable felicitat.

MALALTS DE GRAVEDAT — Quant escrivim aquesta crónica han combregat de gravetat la nina major de D. Antoni Massot (a) *Notari*. malalta de febres tifoidees, i el fill d'en Tia d'Aubarca de lo mateix.

Deu les assistesca a tots, si convé.

Aquest periódic está subjecte a censura esglesiástica.

SERVICIO DE CARRUAJES

DE

BARTOLOMÉ FLAQUER (A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también cohes disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASSETA DEL MARCHANDO.

SE VEN EN BONES CONDICIONS UN ESTABLIMENT D'IMPORTANCIA

Informaràn en aquesta Administració.

GRANDES ALMACENES

San José

D E

Vda. Ignacio Figuerola

¡HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217

l Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

Ensaimades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡¡UEP!!

A més bon preu que ningú compra carros
carretons en qualsevol estat estiguen mestre

Gabriel Carrió

(a) FUYA DES **QUATRE CANTONS**

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3-Artá

Sempre, Sempre, derrerès novedats en MERCERIA ● Extens surtit de PERFUMERIA

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el seu acretitat

Anís Miramar

Máquinas de cusi SINGER al contat i a pagues

No deixeu de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganes de tornar-hi